„ЗАСТАВА“ излази редовно: средом, петком и недељом на целом табаку, а уторком на по табака.

ЦЕНА ЈЕ
за Аустро-Угарску:
за целу годину . . . . . 14 ф. — н.
за по године . . . . . 7 ф. — н.
за четврт године . . . . . 3 ф. 50 н.
за 1 месец . . . . . 1 ф. 20 н.

За Србију
за годину 32 дин., за по године 16 дин., за четврт године 8 динара.

ЗАСТАВА.

ОРГАН СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ.

За ОГЛАСЕ плаћа се по 6 новч. од сваке врсте ових ситних слова; за жиг се плаћа по 30 новч. сваки пут.

ДОПИСИ шаљу се уредништву, а претплата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ“

Уредништво и администрација „Заставе“ налази се у кући г. Ст. Јефтића, главна улица.

НЕПЛАЋЕНА ПИСМА не примају се.

РУКОПИСЕ не враћамо.

Поједини бројеви стају 10 новч.

БРОЈ 7. У НОВОМ САДУ У СРЕДУ 12. ЈАНУАРА 1894. ГОДИНА XXIX.

СРБИЈА НА ПРАГУ ВЕЛИКИХ ДОГАЂАЈА.

Крупне, судбоносне вести нам стижу из Србије.

Срце сваког Србина мора се задрхтати од гласова, који слуте највећу несрећу.

Ни три четвртине године није прошло, од како је краљ Александар I., одушевио цео српски народ својим делом од 1. априла 1893. год., када је снажном руком, једним ударом уклонио газиоце закона и устава, и уклонио опасност револуције, која је на прагу била.

Повраћена је била потпуна уставност и законитост, вољом и пристанком краља Александра I. расписани су нови слободни избори, који су непомућено показали вољу народну и доказали, да народ има потпуно поверење у радикалној странци, те овој би поверена управа државна.

Вољом и пристанком краља Александра I. стављени су под државни суд они министри либералне странке, који су газили устав и закон и изазвали 1. април.

Неописаним одушевљењем дочекиван је по том краљ Александар I. у целој земљи, јер је непрестано тврдио, да једино хоће по уставу и закону да влада, — и народ му веровао, потпуно и безусловно веровао у ту краљеву реч.

И шта би?

Несретници и упропаститељи Србије увидели су, да је уставна влада тако тврда, да је уставним путем оборити не могу. Заокружили младу душу владареву, напунили је отровом, надахнули га неповерењем према целом народу, према уставу и закону, да би што лакше срушили устав и закон, како би се на њиховим рушевинама дочепали власти.

Млада душа краљева поверова лажима и клеветама, збуни се, окрене леђа највернијим пријатељима народа, државе и династије и тим клизавим путем дошао је до таког понора, од кога се сам спасти није могао, а опасност је све већа бивала.

Позвао је у помоћ свог оца, бившег краља Милана.

То је изазвало оставку садашњег Грујићевог кабинета, о коме ванредни број „Одјека“ од 9. јан. ово пише:

„Синоћ, 8. ов. мес., Његово Величанство краљ изволео је око по ноћи, позвати себи лично г. председника министарства и г. министар унутрашњих дела.

Том приликом Његово Величанство је изволело учинити саопштење влади, у главном, ове садржине: Да се он у овој садашњој тешкој ситуацији не може да нађе сам, и да је због тога позвао у Београд оца свога, бившег краља Милана, који долази сутра (т. ј. данас), у 1 сат и 24 минута по подне.

У исто време Његово Величанство краљ изволео је изјавити и то: да је г. Коки Миловановићу, команданту дунавске дивизије, већ издао све потребне наредбе.

Пошто је ова одлука краљева учињена и извршена не само без споразума но и без знања владе, пошто је такав поступак противан и уставу, и закону о односајима пређашњега краља Милана према земљи, и по што за то нема никаква ни из далека оправдана разлога у здрављу краљеву — једини законски разлог за долазак краљева оца у Србију, — то је влада одмах јутрос дала Његовом Величанству мотивисану оставку, коју је краљ примио к знању“.

Бивши краљ Милан приспео је 9. јануара у 1 сат 24 минута у Београд.

Према већ у напред удешеном распореду, разуме се без знања министра војног, војска је била сва у приправности, и жандармерија је била „на поретку“ у вароши, овога пута без квартовних чланова.

Отац и син били су у једним колима, идући са станице у двор.

На станици је било нешто мало света, који је обавештен, викнуо: живео краљ Милан — на што је он одговорио: не Милан, већ Краљ Александар!

За долазак бившег краља Милана врло се брзо дознало по целом Београду, те су се најразличније комбинације шириле по граду.

На захтевање краља Александра одгођене су седнице скупштинске на неизвесно време.

Први кораци бившег краља Милана не показују, да је доста стекао искуства до сада, јер се саветовао са Авакумовићем и Рибарцем, који стоје под најтежом оптужбом гажења устава и закона, и помирио се и са Гарашанином, кога је у своје време назвао најпокваренијим човеком у Србији, а Гарашанин му у одговору није остао дужан, и тај човек треба да послужи својим саветом у овим судбоносним тренутцима!

Очекује се сваки дан Пашић, и нада се, да ће њему испасти за руком, да отклони кризу устава.

Међу тим бивши краљ Милан преговара са Светомиром Николајевићем и послаником на бечком двору Ђорђем Симићем, који је допратио Милана у Београд, како би ови саставили прелазно министарство из свију странака, а очекује се и бивша краљица Наталија.

У преговарањима ставио је краљ Александар, као што се чује, радикалима ове услове:

1) да се њихов кабинет обеже, да ће се строго придржавати устава и закона;

2) да се респектирају жеље и права краљева;

3) да у спољној политици краљ сам лично одлучује и

4) да се одмах обустави процес против либералних министара.

Сам пак краљ Александар поновно тврди, да хоће само уставним и законитим путем да изиђе из данашње кризе, и да не мисли никако против радикала неуставним путем поступати, али хоће, да се ред и закон у земљи успостави, да се странке измире и да се његова права поштују.

Последња вест, која нам је брзојавно из Београда данас 11. јануара у ½1 сахат стигла гласи:

„До сада се ни напредњацима ни либералима није поверило састављање новог кабинета. Криза још траје.“

То су ти гласови, који морају узнемирити душу сваког Србина.

Из њих се види, да је клеветницима и најпокваренијим људима у Србији, испало за руком, да отрују душу младог Александра, те је могао поверовати оним силним дневним лажима и измајсторисаним депутацијама, како у земљи под радикалима влада неред и незаконитост, поверовао је оним безбројним подлим измишљотинама о убиствима, пљевинама, и незаконитостима од стране власти, поверовао је интригама и оним мучким подметањима, да радикали шурују са Карађорђевићем, да не поштују краља, да хоће да му крње права и запостављају га.

Докле ће Бог стављати у искушење Србију и њен народ?

Докле ће моћи интриге да нађу тамо згодна земљишта и да руше поредак?

Када ће доћи време мирног рада на напретку и срећи те несретне земље?

Још се не зна крај овом запетом стању, и још се смемо надати, да неће победити клевета и неваљалство.

Недогледне су последице, ако се са овог пута не крене на пут уставности и законитости, — и ми не ћемо ни да помислимо на све што бити може.

Са једним само мора сваки Србин на чисто бити: да је чаша стрпљења у Србији препуна, и да ће овладати очајање и потећи море крви, ако се покуша устав дирати, а да ће у том мору крви пропасти они, који су виновници ове садашње несреће, да никад више не устану.

Не дај Боже, да до тог дође!

И ми се надамо, да Бог још чува Србију!

Нови Сад, 11. јануара.

Епископски бакшиш од 5000 ф. У јучерашњем уводном чланку, донели смо из Будимпеште исцрпно, којим је начином у последњем тренутку осуђена потврда Герасима Петровића за будимског епископа. Данас нам јављају из Будимпеште, да се она писмена погрешка у декрету састојала у том, што је стајало: „Царско-краљевско величанство“, а Мађар Папаји дворски саветник приметио је, да је изостала речица „и“, те је поврати у Пешту, да се напише „царско и краљевско величанство“. То је задржало потврду и навело нестрпљивог Герасима Петровића, да лично отиде министарском саветнику Дионису Сирију, где се обелоданила тајна са бакшишом од 5000 фор., које је посланик Линдер примио под изговором да их преда Сирију. То судбоносно „и“, открило је корупцију, која влада у редовима наше јерархије, и стало је Герасима владичанства. То исто „и“ проузроковало је у своје време велику буру у мађарском јавном мишљењу и парламенту, док се није уметуло у титулу нашег цара и краља, како би и тиме дуализам и самосталност Угарске обележен био. — Државни одветник подигао је против Линдера оптужбу на основу 381. §. крив. законика, те ће се од сабора искати да Линдера изда суду. Герасим Петровић сматра се за оштећеног, те тужба није против њега наперена, против њега ће имати синод да чини кораке. Петровић је већ скинут са мандатарства будимске дијецезе, и њега ће по свој прилици до попуњења заменити Платон Телечки.

ИСПОД ЛОВЋЕНА.

ГЛАС ЦРНОГОРСКЕ ОМЛАДИНЕ.*)

„Sine ira et studio“.

И ако не сви, а оно највећи дио српскијех листова затворили су своја врата за сваку патриотску и у истини праведну ријеч, која би им се послала са овијех крајева. Овоме су узроци различни, међу којима је најважнији овај: **непознавање политичког, економског, културног и у опште цјелокупног стања, у коме живи наш народ у Црној Гори.** Јер заиста, не може се с разлогом претпоставити, да човек може писати о народу и његовим приликама онако, како су многи о Црној

*) Радо уступамо место овом гласу црногорске омладине и отварамо јој ступце „Заставине“, да изнесе истину о правом стању у Црној Гори, о којем се у последње време разни гласови разносе, и разни симптоми виде, те је крајње време, да се чују искрени, родољубиви гласови и дозна, у чему је управо ствар. Уредн. „Заст“.

ПОДЛИСТАК.

ПОСЛЕДЊЕ ПИСМО.

ТАЛИЈАНСКИ НАПИСАЛА МАТИЛДА СЕРАО.

Госпођо!

Вама пишем, а тек што није куцнуо последњи час. Не шаљем ову своју последњу поруку свом оцу, који је тако мио и равнодушан, тако штедљив и хладан, нити шаљем свој последњи опроштај своме мужу, који је тако услужан и немилосрдан. Кад чују да сам се сама убила, јер смрт поражава оне, који су иначе равнодушни и немилосрдни — преставиће се, а после ће рећи: тако је и морала свршити. Десет, ма и хиљаду оваких писама, као што пишем сада на самрти, гледајући у малени самокрес (револвер), који преда мном сјаје као какав скупоцен накит, не би могли побудити сажаљење и грижу савести у моме оцу и мужу. Њихов хладни разум, који је увек готов да их теши, понављао би им: да је она тако и морала свршити — и на моме бескрајном болу, који ће трајати и после моје смрти, понижење би почивало. Не, не; ништа им нећу писати. Само вама, госпођо, ма да вас не познајем, ма да ни ви мене не познајете, хоћу да кажем да умирем, да се убијам, хоћу да вам кажем зашто се убијам. Обожавам једног човека, а то је Франческо Санцорцо, али би залуд било писати му, залуд би било послати му последње „збогом остај“ залуд би било метати му на срце, да ме не заборави, све је у залуд; Франческо Санцорцо вас љуби; ви љубите њега. Ето зашто је све узалуд, као што љубав моја, тако и смрт. Због вас умирем, госпођо. Због вас умрети исто је, што и због њега умрети, ви сте исто што и он. И последња страшна привиђења у овом страшном часу, због којег дрхће сваки делић на мени од бола, љубоморства и мржње, показују ми вас непрестано заједно. И та гнусна привиђења ми шапућу на ухо: да ћу вас својом смрћу само тешње скопчати и да сте до сад били љубавници, а од сада сукривци. Ох боже, боже, та ни сама смрт ми не ће дати покоја.

Госпођо, ја вас мрзим. Говорили су ми, да су многи озбиљни и строги људи јецали пред вашим ногама. Знам, да се Франчиско, предавши се жаркој љубави, сав ставио вама на расположење, али ни сва љубав целога света, скупа са Франческом, не ће достићи врхунац моје мржње. Двадесет и четир ми је године, сад сам у цвету младости и здравља, и с правом могу искати свој део у срећи и радости, који ми припада — па ипак морам умрети. Умирем у свој двадесет и четвртој години, остављам своју породицу, кућу своју, свој завичај, где сунце сјаје, где цвеће цвати, па идем у гроб, под црну земљу, која ће ме затворену у дрвени сандук на седам педаља покривати, одлазим у смрт. И то је све због вас. Стога вас тако смртно мрзим, да ми се чисто крв упали, а слепе очи пуцају, када ми душа ваше име изговори. Да вас нема, Франческо би мене љубио.

Франческо је био мога срца, био је моје душе и тајни закон страсти мени га је одредио и — ви сте ми га отели. Ах, госпођо, госпођо, та ви сте мирни, тако добри, тако понизни, име вам је Анђелика, па како сте могли тако што учинити, како сте могли смрт желети једној жени, хришћанци, зашто сте ми то учинили кад сте тако добри, тако скромни? Госпођо, госпођо, ви сте невини, али зато вам у ухо шапућем ове речи, које су као жива жеравица, дас сте ви напунили овај самокрес, који ће душу ишчупати, ви сте ми рекли, да треба да умрем.

Он ме је познавао и био је милосрдан према мени. Франческо Сонцорцо је знао, да се неизлечива рана пропале егзистенције скрива под мојим јогунасто веселим речима и осмехом. Он је знао, да она примамљива госпа, која је весела била са сјајном дијадемом у коси на свакој позоришној представи и на свакој свечаности, да та госпа када се кући врати у јаступцима угушује јецање због његова фриволног и глупога начина живљења. Он је знао, да ни имање, нити име, нити победе не могу да ме утеше, јер душа тражи своју храну, јер само љубав може да задовољи срце, јер нико не може да избегне ове захтеве душе.

И ја сама га изгубила, изгубила. Једног летњег вечера, добро се сећам, изашла сам на терасу мога летњиковца, оставивши у салону све своје госте, тражећи мира у свежој ноћи, хтела сам уживати у опојном мирису у башти. И тамо сам остала целу ту ноћ, осећала сам као да ме је одједанпут снашла нека укоченост, као да сам пала у некакву неизмерну дубљину и неисказано дрхтање ме спопало, и кад сам изненада видела пред собом Франческа, још јаче сам дрхтала, као да ми предстоји каква радост или опасност. Пушио је смотку (цигару) и у очима му, које су на мени почивале, огледала се сета и нежност. Дршћући сам гледала у њега, вребајући да ли ће прећи каква реч са његових усана. ћутао је неко време.

— За што се толико смејете? питао је, а глас му је од жалости дрхтао. Та немојте се већ толико смејати.

— Тако ја плачем — шапутала сам ја.

Видела сам, како је побледео, ма да је била ноћ мрачна. За тим је руком ухватио моју руку и за тренутак је стиснуо: цео мој живот је прешао у ту руку и осетила сам, да сам посрнула.

— Сирота мила госпо, одговорио је тихо.

Гори и њеном стању назад неког времена почели писати и пишу, па да се опет за таквог писца може рећи, да познаје предмет о ком пише. Најновија писања о Црној Гори и народу у њој, продукат су или непознавања прилика, у којима народ живи, или настране обавијештености од стране оних, којима је увијек ишло и данас иде у рачун, да право стање ствари не угледа јавности. Поред овог главног узрока има, истина, и других мање важнијих, који су сметали и сметају, да глас правде, глас истине продре на јавност.

Српски новинари и у опште мислени људи, који би били вољни и способни, да о Црној Гори што пишу, готово никад то не чине, већ мисле, да је тамо све на свом месту, све у свом реду. А ако и није баш све тако, као што замишљају, они држе, да још није дошло вријеме, да против тога треба устајати; налазе, дакле, за умјесније и боље пунити ступце новинарске којекаквим извјештајима с појединих ручкова, балова и путовања дворских и другим ситницама с ових страна, него упознавати своје читаоце с оним несрећним стањем, у коме живи ова шака јунака, ова грана нашег дичног племена, која је увијек стојала на бранику наше националне мисли, и крвљу својом заливала сваки овај камен и бранила, да се не угаси и ова посљедња искра Србинове слободе и његовог бића; — налазе, дакле, да је важнији какав свечан ручак, но муке овог народа, какав бал, какво путовање, но биједна колиба кога Црногорца! Српски новинари и остали мислени људи, понајчешће изненађени ласкавим дочеком и предусретљивошћу, на коју су увијек наилазили под горди Ловћен, па мислећи, да је свуда тако добро, остављају времену, да се брине и говори о народу, његовим потребама и невољама.

Омладина црногорска, која је позвана, да се стара, у колико јој скромне силе допуштају, о народу, из кога је поникла, и његовим потребама, не може равнодушно гледати на овај антагонизам, који постоји у Црној Гори између огромне масе народа с једне и оно неколико кућа, које сматрају себе као Богом дане, да им овај бедни и измучени народ онако измећарски служи, с друге стране. Као што се види из овога, што је наговештено, у Црној Гори стање није ни приближно онако, како га ви са стране ружичасто, дивно замишљате. С тога смо се, скупили у једну духовну заједницу сви, који имамо свога самосталног „ја“; сви, у чијим прсима куца чисто и ничим неокаљано родољубиво српско срце; сви, који смо увијек готови ‚pro patria mori‘ и чија је девиза: „један за све, сви за једнога, а све за народ“.

Јест, скупили смо се и завјерили смо се, да ово зло не гледамо више равнодушно, већ да свима путевима и начинима, који су одобрени законима неумитне правде, морала и хуманитета, својски порадимо, те да једном „истријебимо губу из торине!“

Ми смо свјесни својих сила и не прецјењујемо их, али нам је света дужност, да порадимо, колико можемо, а ту нам дужност императивно налажу рђаве прилике, у којима живимо. Ми смо вољни и хоћемо да учинимо, колико се може, а што се не може ни Бог не тражи. Јамачно ће се наћи читалаца, и то необавијештених, који ће нам смјело и с поносом довикнути: ко сте ви и каквих новина у Црној Гори хоћете? Зар и Црну Гору хоћете да окужите и зар је томе дошло вријеме?! Таквим читаоцима нека нам је допуштено примјетити, да ми не тражимо никаквих новина у границама сада немогућим. Ми нијесмо каква социјално-политичка група с каквим настраним идејама; ми нијесмо револуционари; нама није символ бомба или ти каква паклена машина, већ ми смо коло младих људи, које умије да мисли и процјењује прилике и догађаје онакве, какве си и које је себи ставило у задатак: свако стање, сваку прилику, сваки догађај, који се збивао, збива или буде збивао било на пољу политичком овога краја, било на пољу економском, просвјетном и културном у опште, као и узроке и посљедице њихове, саме факторе изнијети на јавност, свестрано их оцијенити, па што је добро усвојити, а што је рђаво одбацити и тежити, да се бољим замијени.

Као што се види, омладина црногорска, која упућује овај апел на јавност, прожмана је патриотском мишљу, да народ, чији је подмладак, потпомогне и обавијести о његовом сопственом стању и животу, у колико јој изађе за руком и у колико имадне средстава и способности за то. Омладина, и ако не прецјењује своје силе, ипак не сумња у успјех, јер су њени назори праведни, а захтјеви остварљиви у толико прије, што се дају исказати с ове двије ријечи: ‚mehr Licht!‘ Из овога се да видјети, да ми нијесмо људи каквих анархистичких или нихилистичких идеја, како нам се подмеће с извјесне стране, нити смо антидинастичари, већ на против ми смо поборници монархије, јер то мора бити сваки озбиљан човјек, узимајући у обзир политичку поцијепаност нашег племена у опште, а културне прилике у Црној Гори на посе. Али тако исто признаће се, да је и за Црну Гору прошло оно вријеме, када је владало и могло владати „песничко право“ и оно начело: ‚a deo rex, a rege lex.‘

Уважени г. уредниче! Знајући добро, да и данас „Застава“ великог Милетића стоји на оној висини, на којој је увијек поносно стојала скоро трећину вијека и да је увијек широм стварала своје ступце слободној, истинитој и праведној ријечи; знајући досадашњи ваш јавни рад, омладина црногорска, ево, и сада апелује на вас, као главног преставника „Заставе“ и не сумњајући у ватрено и до сад нам познато ваше родољубље и преданост великим интересима народним — омладина се нада, да ће те уступити једно скромно мјесто у цијењеном вашем листу за дописе, у којима омладина мисли илустровати у најопштијим цртама стање, у коме овамошњи народ живи, а залаже своју младалачку часну реч, да ће се при процјени догађаја и њихових фактора руководити једино истином, и то непобитном и интересима народним. Оцјена омладине о свему, о чему буде дала свој глас, биће

„Ни по бабу, ни по стричевима,
„Већ по правди Бога истинога!“

Захваљујући вам унапријед за указано гостопримство, сваки ће се члан омладине трудити, да се покаже достојан дописник вашег цијењеног листа. У то име нека је са срећом!

♣

Поглед по свету.

— Опозиција расте Како је угарски министар-председник Векерле, загризао у ту несретну црквену политику, све му је мање у саборском табору војске Саборска се опозиција том радује и већ одбројава те посланике, владиној странци, а себи их прибројава. По њеном рачуну није далеко час, кад ће се број опозиционих посланика изравнати са владиним, и кад се ово догоди, разуме се само по себи, да ће се у сабору догодити велике промене. Влада ће пасти. Но то није све. Питање је, којој ће онда странци пасти у део, да саставља владу. Како данас ствари стоје, данашњој овако расцепканој странци тешко ће пасти по ново јабука у крило, јер се она сад показала, да је врло трошна, а да може све оне наде оправдати, које у њу полажу дипломате, што ведре и облаче у Бечу и Будимпешти. На сваки начин угарски сабор стоји пред врло важним догађајима.

— Руска влада према својим сељацима. Руски министар финансија Вите учинио је, као што „Биржевија Вједомости“ јављају, једно заиста човекољубиво дело, за које ће му руски сељак зацело бити врло благодаран. Начин о утеривању порезе у Русији већ је одавно тражио реформе, јер је јако теретио сељачки ред. Но ни један руски министар финансија, до Вите-а, није се усудио, да учини у том погледу, што је требало. Кад је Вите-у пошло за руком, да за овај свој корак задобије министарско веће и државни савет, он је послао свима гувернерима наредбу у том погледу, по којој надзорници порезе и полицијски чиновници, којима је поверено утеривање порезе, морају прво испитати, да ли и како опорезани сељак може да плати порезу, па тек онда да траже од њега плаћање порезе. Код сиротиње, која не може да плати, забрањује се насилно утеривање порезе, а продати сељаку поседи земљорадничке справе сасвим је забрањено. После рђаве жетве у прошлој години — милијони руских сељака поздравиће ову министарску наредбу с највећом радошћу. Новинарство у Русији хвали овај корак руског министра финансије као доброчинство за сељаке и земљорадничку Русију. — Тако заиста и јесте!

Суђење либералним министрима.

XI. седница.

У јучерашњој седници, која је отпочета у 10 сахата 10 мин. пре подне, а закључена у 12 сахата и 50 мин., довршено је само читање прилога, који иду уз IV-то дело.

Идућа седница заказана је за 10. јануар у 10 часова пре подне, у којој ће се продужити ислеђење овог дела, а и испитати позвани сведоци.

Рибарац је овом приликом молио, да се по ново траже од надлежних власти два прилога, која се нису могла да добаве према прочитаним извештајима, па ако се опет не добаве, молио је, да суд испита о догађају у Смедереву — па који се и односе ова два прилога — тадашњег окр. старешину и среског начелника.

Просвета.

„Матица Српска“.

Састанак књижевног одбора 8. (20.) јан. 1894.

Секретар растуженим срцем јавља, да је почасни члан „Матице Српске“ и књижевник српски Милан Кујунџић-Абердар у Београду преминуо; предлаже, да се у записник запише туга за губитком његовим и да се позове књижевно одељење, да одреди кога од својих чланова, који ће говорити у спомен покојнику.

Предлог се прима и чланови књижевног одбора устајањем са својих места и узвикујући: „Слава му!“ одају почаст успомени покојниковој.

Секретар јавља, да је изашла 176. књига „Летописа“ и да би ваљало одредити награде неким чланцима, који су у тој књизи штампани.

Према тој напомени одређују се ове награде: 1) Дру Стевану Павловићу 45 фор. за чланак му „Сима Милутиновић-Сарајлија“. — 2) Дру Ђорђу Дери 52 фор. за чланак му „Успомена из Италије“ — 3) Ст. Станојевићу 20 фор. за оцену књиге К. Јиречека на чешком језику „Посланства дубровачке републике царици Катарини II.“

Секретар јавља, да је предао у штампу и 177. књигу „Летописа“ и напомиње саставке, који су одређени за ту књигу.

Секретар јавља, да је од „Књига за народ“ изашла свеска 38. и 39. У 38. свесци штампано је „Бока и Бокељи“ за народ написао Симо Матавуљ, а у 39. свесци: „Српске народне пословице“, по врстама поредио и народу за поуку растумачио Св. Савковић.

Узима се на знање и Симу Матавуљу одређује се још 15 фор. у име накнадне награде.

Члан књижевног одељења Јован Живановић јавља, да је по други пут прегледао чланак: „Неколико српских речи, којих нема у Вукову речнику“, скупио их по Срему и растумачио Дам. Прерадовић, и предлаже, да се чланак опет поврати писцу, да на те речи удари акценте онако, како треба, а такође и оним речима, које је оставио без акцената, да да акценат. И кад писац све то учини, као што треба, не би био противан томе, да се исти чланак штампа у Летопису.

Према том мишљењу враћа се рукопис скупљачу, да се у том погледу споразуме са оцењивачем.

Члан књижевног одељења др. Мих. Полит-Десанчић подноси подужу оцену о расправи Гл. Гершића с натписом: „Једно интересантно и практички важно питање из данашњега међународнога права“.

Оцењивач у својој оцени наводи, да је тема са свим актуалне природе по Српство и тиче се in ultima analysi жалоснога финанцијскога стања Србије. Главна је намера писцу, да расветли питање, у колико је која држава дужна испуњавати обвезе своје према страним кредиторима и у толико су те стране државе обвезане тим кредиторима, као својим поданицима, према туђој држави заштиту давати. Писац прегледа финансијске неприлике Туниса, Мисира и Турске, прелази на финансијске операције Аустро-Угарске и Италије и завршује са Србијом, велећи, да Србија, ако је своме добру рада, мора смањити терет свога годишњег плаћања (камате) на страну и да мора приступити извесним финансијским операцијама. Но писац не наводи, какве би требале да буду те оцерације, само мисли да у таквом случају не би се Србија имала бојати ни акције ни интервенције страних сила у корист кредиторима, нити би јој се могла наметнути каква комисија, као оне Тунису и Мисиру. Оцењивач мисли, да би најбољи лек свима неприликама био, да се уведе добра администрација и мудра политика, по оној изреци: „Faites-moi de la bonne dolitique et je vous ferai de bonnes finances“. На послетку, вели оцењивач, да је писац својом расправом задатак свој изврсно решио, те је најтоплије препоручује за Летопис.

Пустио је моју руку и полако је отишао даље. Тако сам га волела.

И колико сам јецала на оној тераси, камо је допирао сав мирис бујнога летњега цвећа! Свако сам га вече чекала са притајеним дахом, слушајући ларму кола, што долазе из Напоља. Али он није дошао и ја сам се и даље смејала и брбљала, сакривајући речма и смехом своју узбуђеност. Била је глува ноћ, знала сам да не ће доћи, побледела сам као покров и мрзни дах усамљености је прошао крозаме. Госпођо, он је тих вечери био код вас, јер сте га отели од мене, још онда, кад ми није ни рекао да ме воли. Кад-кад је врло доцне долазио и моје су патње одмах престајале, а ви сте, госпођо, послали к мени тога човека, који се био сав удубио у своју тајну, у њу се као затворио, нити је шта видео, нити чуо. Од вас је дошао! Доцније сам дознала то. Једанпут сте га, госпођо, у коли допратили до краја двореда мога летњиковца и ја ни слутила нисам, да је она у тим колима, што су се вратила. Доцније сам дознала.

Ви нисте били љубоморни, јер ваша лепота све, свакога побеђује. Колико вас мрзим због тих немилосрдних, тајних болова, које сам поднела због вас за ове две године! Због оних врелих суза, због којих ми је лице увехнуло. Како вас мрзим због оних мука, које сам морала због вас претрпети, а за вас кажу, да сте добри и благи. Како вас мрзим због тога, што Франческа љубите и што он вас обожава, јер за целе две године није престао обожавати, јер вас је свагда више ценио од мене, љубећи вас тако, да се већма не да ни замислити. Очи су ми црне и кад ме љубав бескрајно ублажи, не могу да стишам дивљи пламен. Ваше су очи плаве, с изразом детиње невиности. Коса ми је црна и у бујним витицама приљубила ми се уз главу, а ваша је смеђа и скромно се спуштала низ слепе очи.

Ја сам висока и не дам се сломити; ви сте малени и као таква се више допадате љубави, јер је мушка љубав често само из заштите према женској. Ја се непрестано смејем; ви се по каткад насмешите. Ја се скривам кад јецам само из поноситости. Вас кад и кад расплаче љубав и ви пред њим јецате, а Франческо не може да одоли женским сузама. Ах, како мрзим вашу смеђу косу, плаве вам очи, како мрзим ваш нежни осмејак, вашу дубоку понизност, како мрзим ваше име, које је једнако са именом анђелака, а ја се зовем Тереза, а то је обично име женско, али ова жена љуби и умреће у својој страсти. Како бих волела, да свега овога нема, да вам коса опадне, да вам очи изгубе своју невину плаву боју, да вам богиње нагрде младе, девичанске црте на лицу, како бих волела, да вас нема, да се никада нисте ни родили. Проклет био онај тренутак, у који сте се родили, проклет био онај, од кога сте ту лепу косу наследили и плаве очи, које он обожава, проклет био први ваш пољубац Франческу, проклети били сви они пољупци, које сте једно другом дали, због којих ми пољубаца снага опада, због којих хоћу да полудим, који ми душу губе.

Трудила сам се, да се спасем, млада сам и нагон за животом се бори у мени. Путовала сам, али ме је мука свуда пратила, па и у далеке крајеве. Хтела сам на ново да волим свог услужног и немилосрдног мужа, али тим нисам ништа друго постигла, до ли силила своју савест, хтела сам кога другог да љубим, али нисам могла, нисам могла. Чисти, снажни и дивни лик Франческов остао је недирнут у мени. Нема човека, па ни сама ја, ни сам Бог не би могао ишчупати слику његову из срца мога и ја тражим спаса у смрти. Смела сам живети, надати се. Надала сам се, да ће његова љубав према вама охладнети, да ћете га преварити, нисам веровала у постојаност женске љубави тада, када сам била смртно заљубљена, када ми ништа на свету није могло накнадити неодвраћену љубав.

Чекала сам, јер кажу, да је љубав успех вештине, среће и понизне трпљивости, а ја сам са свих страна, од свакога, сваки дан добијала све нове доказе о вашој љубави. Колико вас мрзим! Нежно, благим гласом говорите једно другом, па ако је он случајно љутит, ви сте безграничнo благи према њему тако, да га одма победите.

Ох, ја сам страсна жена, прека — као што су преки великодушни људи; не умем бити блага, љубав ми је плаха, насилна и не преза од смрти. И тако сте ме ви победили, ви који сте тихи, а ја, која љубим свом душом својом и свом снагом младости, кроз пет минута морам одапети и испалити самокрес у своје срце. Сињоро Анђелико, пре сам се нашла с вама на друму на морској обали. Први пут сам вас видела заједно. Једно поред другога сте корачали, нисте ишли испод руке, нити сте држали руку једно другом, нисте се ни додирнули, па ипак сте толико љубили једно друго, без речи, без погледа, да сам све разумела, све чула: то, да вас никаква сила не ће раставити, да морам умрети. Између нас троје једно мора умрети, кад би бар видела тај немилосрдни призор; и с тога, што ви волите једно друго, што ћете се до века љубити, ја морам умрети. С Богом дакле, сињоро Анђелико, ја љубим Франческа, а вас мрзим. Остало остављам гробу.

Тереза.

У Новом Саду, децембра 1893.

Бели.

Према тој оцени прима се споменута расправа и одређује се, да се штампа због своје актуалности у 1. књизи Летописа за год. 1894.

Члан књижевног одељења Филип Оберкнежевић подноси оцену на српски превод Платонова дијалога „Лахет“ од Гл. Лазића. Кад узмемо на ум, да се у данашње доба у нас слабо преводе класици старе грчке и римске књижевности, шта је онда природније, него да нам је свагда добро дошао превод каквог старог класика, а особито кад је тај класик „божанствени“ Платон из школе мудрога Сократа. Преводилац је изабрао „Лахета“ по свој прилици за то, што се у њему под именом „храбрости“ на сократски начин води реч о васпитању младића. Оцењивач препоручује тај превод, само замера преводиоцу, што се сувише верно држао текста, те му тако превод на више места није доста јасан. Према томе оцењивач мисли, да преводилац још једном прочита цео превод свој и да по гдекоја места више дотера према духу српскога језика.

На основу те оцене прима се споменути превод за „Летопис“, али да га преводилац дотера према примедбама оцењивачевим.

По препоруци секретаревој прима се за „Летопис“ оцена А. Ђукића на дело „Успомене из народног покрета 1848—49. године, које се нарочито тичу обране и пада Сентомаша названог Србобрана“. Написао и на свет издао Новак С. Голубски-Сентомашанин.

Члан Сава Петровић подноси оцену на расправу Владимира Димитријевића с натписом: „Назаренство, његова историја и суштина“ У својој подужој оцени наводи, да је дело подељено на седам одсека. Написано је по облику и по тону знанствено. У њему је стручно расправљено једно важно савремено питање, које засеца у живот нашега народа. Писац је у тај посао уложио велика труда и истрајне воље, те му је расправа и у појединостима и у целини испала добра и занимљива. Осим тога је написана та расправа популарно, разумљиво и лаким слогом и чистим језиком, тако, да ће свако радо читати и користити се њоме. Оцењивач предлаже, да се та расправа, која ће изнети до 9 штампаних табака, прими и достојно награди из фонда Накиног, као засебно дело, које је стигло мимо расписане награде. Писац пак да је дужан ту расправу по уобичајеном начину на свет издати.

Према том мишљењу прима се споменуто дело и писцу му одређује се награда од 200 фор., која ће му се по смислу услова за распис награда издати, кад дело наштампано поднесе, осим ако у том погледу што друго не уговори.

Јован Радонић подноси за „Летопис“ чланак с натписом: „Када је ударен темељ и када је сазидана Душанова црква св. аранђела Михаила и Гаврила на Бистрици код Призрена“.

Издаје се на оцену члану Милану А. Јовановићу.

Ђорђе Глибоњски шаље за награду дело своје с натписом: „Математички и физички земљопис за учитељске школе“.

Не прима се, пошто „Матица Српска“ нема фонда, из ког би се могле награђивати школске књиге.

Члан Јован Грчић јавља да је прочитао дело непознатог писца с натписом: „Избор учитеља“. Шаљива игра из српског народног живота, и не може га ни с које стране препоручити ни за посебну награду ни да се штампа у „Летопису“.

Члан књижевнога одељења др. Милан Јовановић-Батут одговара, да никако не може говорити у спомен члану Мити Петровићу.

Прима се члан др. Милан Савић да то учини.

Рукописи: 1) „Латинска класична проза у српским преводима“. 2) „Преписка кнеза Милоша Т. Обреновића и рускога посланика у Цариграду, барона Гл. А. Строганова“ и 3) „Први април“ враћени су на захтевање писцима.

Његова Светост патријарх српски враћа неке поднесене му школске сведоџбе питомцима из задужбине Нестора Димитријевића без икакве примедбе.

Решаване су молбе неких питомаца и прегледане су им школске сведоџбе.

Према овлашћењу главне скупштине расписаће се по ново неке награде из задужбине Јована Остојића и жене му Терезије, рођ. Зозукове.

Књижевност и уметност.

--- **О Србима у Берлину.** На појутарје св. Стевана држао је Ђ. М. Поповић, Остојићев питомац, у „Geographisches Colloquium“-у бр. Reichthofen-а предавање: Die Serben im Norden und Süden.

При вишестраном сравњивању Лужичких — и јужних — Срба, није нашао никаквих основа, да би могао у „ближе“ сродство тих народа вјеровати. Шта више (осим огромних разлика у цијелом бићу њиховом) језици му доказују, да су се сјеверни — и јужни — Срби кроз дуге и дуге вијекове (дакле још од предисторијских времена) без међусобног утицаја развијали, за које се вријеме — највише због географиских околности — и сами Лужичани у језику и у цијелом животу у два засебна народа раздвојили. Горњо-Лужичани (једва преко 70 хиљада, већим дјелом у Саској) су ближи Чесима, а Долњо-Лужички Срби (до 50 х. у пруској у округу Frankfurt a. O.) Пољацима, али са силним германизмима у језику.

Изнио је уз то и бројно и територијално стање свију Словјена, особито Срба — са доказима, да су само Чакавци прави Хрвати.

--- У етнографском часопису Am Ur-Auesl саопштава Краус једну гусларску пјесму из Босне „Погибија бана задарскога“, и разлаже уз то „Vom Brusse im wilden Karst“, о прошлости и садашњости приморских шума, о хајдучком животу наших Граничара и Ускока, о лажности стиха: да смо ми Европу бранили, док су Западњаци спавали и Бог те пита о чему још не. — Како докучује тај „чувени“ етнограф, види се и из овог: „Препаде се Смиљанић Илија — Петар пије, ни уво му није“ а испитивач из тог тврди: прост Јужни-Славијен може и ушима дрмати, — ко не вјерује, нека припази на моје уши, јер ја сам — Фридрих Краус. —

*

Прави и лажни Славјански. Знаменита руска певачка дружина Славјанскова спрема се, да у мјесецу фебруару ове године са својом капелом посети наше крајеве. Ова нас је вест веома обрадовала, пошто су се у последње време у јужним словенским земљама појавили лажни Славјански — прости мантажисти и експлоататори — који злоупотребљавају Славјансково име и Славјансков глас, док међутим међу њима и славним словенским певачем и трудбеником Д. Александровићем Славјанским нема ничег заједничког. У тај ред долази некакав Калистовски, по занату берберин из Житомира и некакав истерани официр руски Хљебников, који се оженио са једном певачицом из кора Славјансковог, сабрао које с коца — које с конопца певаче и саставио капелу, те први (Калистовски) под именом „младог Славјанског“, а овај други под именом своје жене, тобоже кћери Славјанскове, путује по српским земљама, обмањује свет имајући у виду само то, да на рачун гласа Славјансковог пуне свој џеп.

Ови обмањивачи недавно путовали су по Далмацији и Хрватској и давали концерте у Бечу, пуштајући кроз штампу лажни глас, као да је стари Славјански остарио и изнемогао повукао се са поља рада и њима предао своју капелу.

Но не дао Бог! Славјански и данас живо ради на својој идеји и његова је капела вазда при њему.

Много има подражатеља Славјанскога, али у њих нема сопствених идеја и они ништа не учинише, нити ће учинити на пољу словенске песме, а још мање за словенску идеју. Они немају никакве заслуге за словенску народну културу, они не служе никаквој идеји, осим жеље, да подражавањем, туђим именом, муком и трудом пуне своје џепове.

Међутим Д. А. Славјански пуних 30 година радио је на једној идеји, створио читаву једну систему, а данас неуморно ради и довршује своје последње велико дело, свој „Словенски двор.“

СВЕТОСАВСКЕ БЕСЕДЕ.

— Српско акад. књижев. друштво „Србадија“ у Грацу приређује на дан св. Саве 14. (26.) јануара 1894. год. у дворанама „Steinfelder Bierhalle“ беседу у славу српскога научника и књижевника Стојана Новаковића уз пријатељско судјеловање госпође Олге Месаровићке. Почетак у 8 сати у вече. Добровољни прилози примају се са захвалношћу. Чист приход намењен је друштвеној књижници. Телеграми и прилози шаљу се: „Srbadija“ Graz, Universität. Распоред: 1. Поздрав председника, М. Богдановића прав. 2. „Светосавска песма“, од К. Станковића, пева друштвени збор. 3. Свечан говор о Стојану Новаковићу, говори Вл. Скарић, фил. 4. „Збирка српских песама“, од Станковића, пева уз гласовир г-ђа Месаровићка. 5. „На што такав јад“, пева друштвени збор. „Синђелићев Гроб“, од Брзака, декламује М. Поп. Јовановић медицинар. 7. Пева уз гусле, М. Вукићевић медецинар. 8. Маринковићев Потпури, пева друштвени збор. Друштвеним збором управља друштвени хоровођа.

— Светосавску бесједу приређује одбор за светосавску прославу у Бугојну на дан св. Саве 14. (26.) јануара 1894. год. у просторијама овдашње општинске бараке. Чист приход намјењен је на потребе овомјесне српско-православне основне школе. Распоред. Први дио: 1. Бесједу отвара говором г. Ник. Б. Попадић. 2. „Ускликнимо с љубављу“, од К. Станковића, пјевају ученици српско-православне основне школе. 3. „Пред иконом св. Саве“, од Вјерољуба, декламује Чедомиљ Јелић, ученик III. раз. осн. шк. 4. „Заставе се наше вију“, пјевају ученици српско-православне основне школе. 5. „Домовини“, од М. Црнка, декламује Илија Мариновић. 6. „Ми данас . . .“, пјевају ученици срп. правосл. основне школе. 7. „Српском роду“, од Н. Н., декламује Милева Попадићева, ученица III. разреда срп. правосл. основне школе. 8. „Пропаст царства српског на Косову“, српска народна пјесма, уз гусле пјева Вуко Илијћ. 9. „У ранама на бојишту“ пјевају ученици српске православне основне школе. Други дио: 11. „Косово“, алегорија у четир чина с певањем, по народним пјесмама написао Милан С. Ђуричић, престављају дилетанти. Мали одмор. Трећи дио: 11. „Мој џеп“, шаљива игра у три чина, написао Мита Калић, престављају дилетанти. Четврти дио: 12. Наставак прославе са играњем и пјевањем срп. народних игара и пјесама у српско-православној основној школи.

— Румско српско певачко друштво приређује у петак 14. (26.) јануара 1894. на св. Саву у дворани код „Орла“ беседу са игранком, под управом свога ликовође г. Д. Поповића. Распоред: I. део. 1. „Св. Савска песма“ К. Станковић, пева мешовити збор. 2. Говор, ***. 3. „Лаку ноћ“ Д. Јенко, певају гђица К. Јанковићева. гђа К. Стајић, В. Кошутић, С. Крстић, Т. Јаковљевић. 4. „Песмом срцу“ Ј. Маринковић, пева мешовити збор. 5. Декламација. 6. „Жицам“ Д. Јенко, певају г. В. Кошутић, С. Крстић, Б. Писаревић, и М. Вујанић. 7. „Моја суза“ Шуберт, пева уз пратњу хармонијума гђица К. Јанковићева. 8. „Што ћутиш“ Д. Јенко, пева мешовити збор. II. део. Игранка.

— Друштво српске читаонице у Сенти приређује игранку на св. Саву 14. (26.) јануара 1894. год. у корист своју и делимице у корист сиромашне школске српске деце у дворани велике гостијонице. Прилози примају се са захвалношћу.

— Св.-Савску беседу са игранком приређује одбор уз пријатељско суделовање гђце М. Николић на дан св. Саве 14. (26.) јан. 1894. у Јаску у школској дворани у корист подизања српске заставе школ. деци. Распоред: 1. Беседу отвара говором преч. госп. Васа Латинкић, парох Јазачки. 2 „Ускликнимо“, композиција К. Станковића пева српско певачко црк друштво. 3. „Путник“ песма П. Прерадовића, декламује Анка Цвејићева ученица III. разреда основ. школе. 4. „Уз гусле“ пева г. Милутин Стојадиновић. 5, „Честитам“. Шаљива игра у 1 чину од К. Трифковића. Особе: Стева Грабић, г. М. Стојковић. Мара жена му гђца М. Николићева. Спира Грабић отац им г. П. Поповић. Софка собарица гђца С. Стојковићева. Јоаким Санун берберин госп. С. Спасојчевић. 6. „Онам' онамо“ песма Књаза Николе, пева срп. певачко црквено друштво. Други део: Игранка.

— Вуковарско српско певачко друштво „Јавор“ приређује уз пријатељско суделовање народног певача г. Витомира Рунића Сентомашанина и госп. Алекс. пл. Николића у петак 14. (26.) јан. 1894. светосавску беседу са игранком у просторијама позоришне дворане код „Лава“ а у корист своје благајнице. Зборовима равна друштвени ликовођа г. Јован Прајз-Јаворски. Распоред: 1. К. Станковић: „Св. Савска песма“, пева мешовити збор. 2. Варламов: „Мње жал тебја“, баритон-соло, пева г. Никола Јовановић. 3. А. Ф. Товачовски: „Завичај“, пева мешовити збор. 4. Змај-Јован Јовановић: „Рањеници“, декламује г. Александер пл. Николић. 5. Кнал: „Постојница“, осмопев за мушке гласове. 6. „Српске народне песме“, пева уз гусле г. Витомир Рунић-Сентомашанин. 7. Ј. Прајз-Јаворски: „Смеса српских народних песама“, пева мешовити збор. (соло пева г. Филип Богдановић). — Игранка.

— Свето-Савску бесједу са игранкоа приређују Срби православни мостарски грађани уз добровољно судјеловање Срп.-прав. црк.-пјевач. друштва „Гусле“ у корист „фонда за потпомагање сиромашне српско-православне основне школске дјеце“ у Мостару. На Светога-Саву дана 14. јануара 1894. г. у кући срп.-прав. општине (царина бр. 232.) Распоред: Први дио I. Бесједу отвара говором г. Јово Банић, грађанин. II. „Ускликнимо“, композиција К. Станковића, пјева хор друштва. III. „Друштвена химна“, композ. Р. Замрзле, пјева хор друштва. IV. „Српска сеја“, пјесма од Владана, декламује Милка Обрадовић, ученица IV. разр. V. „Боже братимства“, композиција од Јенка, пјева хор друштва. VI. „Пријатељу“, од Вл. М. Јовановића, декламује г. Светозар Н. Ћоровић. VII. „Србин живи“, од А. Шантића, декламује Гојко Гвозденовић, ученик IV. разреда. VIII. „Ја сам Србин“, комп. од Ј. Кнала, пјева хор друштва. IX. Уз гусле пјева срп. нар. јуначке пјесме г. Тодор Кусурић. Други део. „Немања“. Историјска !драма у 5 чинова, написао Милош Цветић: играју чланови и чланице Срп.-прав. црк.-пјев. друштва „Гусле“, под редатељством г. Душана С. Билића. Трећи дио. Српске народне игре.

— Српско пјевачко друштво у Загребу приређује на дан Светога Саве у петак 14. (26.) јануара 1894. бесједу с игранком у малој дворани грађанске стрељане. Чист приход намијењен је: „фонду сиромашних Срба ђака у Загребу“. Распоред: 1. Чижек: „Из српске шуме и утрине“ срп. народ. мотиви, извађа оркестар 53. пуковније. 2 К. Станковић: „Светосавска пјесма“ пјева збор. 3. Декламује г. М. Димитријевић члан нар. зем. позоришта. 4. А. Товачовски; „Орле шарен орле“, пјева збор. 5. Ив. Пл. Зајц: „Црногорска кантата“ бас-соло пјева члан г. Душан Вранешевић. 6. Ј. Маринковић: „Химна Гундулићу“ пјева збор. 7. А Товачовски: „Каришик славенских народ. пјесама, пјева збор уз пратњу гласовира. Из наклоности према друштву судјелују гђца Вранешевићеоа и г. М. Димитријевић, члан нар. зем. позоришта.

Вести из места и са стране.

Беседу с игранком и с томболом приређује „друштво Светог Саве у Карловцу“ 19. (31.) јан. 1894. у просторијама „Зорин-Дома“ а у корист свога фонда за помагање сиромашних а добрих ученика и ученица. Програм. I. дио: 1. „Смјеса српских народних пјесама“, од Д. Чижека, свира војничка гласба. 2. „Ускликнимо с љубави“, од Т. Остојића, пјева мјешовити лик ученика и ученица свију овдашњих завода. 3. „Дижите школе!“ Ријечи Змаја Ј. Јовановића, музика Роберта Толингера; пјева уз пратњу војничке гласбе четворогласан и двогласан дјечији збор. 4. „Уздисај“, од Милчинског; пјева мјешовити лик. 5. „Кроз српске крајеве“; велики сплет народних пјесама са декламацијама у народном одијелу: Хрваћанка; Бачванин; Србијанка; Црногорац; Босанка; Македонац. Пјевају и декламују ученици и ученице српске учитељске школе и краљевске велике реалне гимназије. II. дио: Игре (са више српских народних игара.)

Срце и „државни разлог“. Међу осуђеницима због Панаме налази се и бивши министар јавних послова Бехо, који је осуђен на вишегодишњу тешку робију, јер се доказало, да је он једини употребио добивен новац на своју личну корист. Бехо је имао ћерку, за коју се каже, да је била анђео од лепоте и доброте. Када јој је отац осуђен и одведен на робију, она је то примила к срцу и нагло почела венути. Пошто је видела, да јој се приближује час смрти, то зажели, да још једаред види оца. Породица јој је хтела да испуни ту жељу, и одмах је учинила потребне кораке код државног тужиоца, но безуспешно. Кад је Бехо чуо за жељу своје ћерке, одмах је из затвора телеграфисао председнику републике Карноту, и молио, да му допусти, да сме походити своју ћерку и тиме јој последњу жељу испунити, апелирајући на њихово старо пријатељство и на времена, када су он и Карно друговали на техници и министарскоме савету. Но Карно је одбио ову молбу. Бехо је за тим телеграфисао председнику министарства Казимир-Перјеу, при чијим је двобојима обично бивао девером, и молио га исто, што и Карнота, но и Перје је морао одбити молбу. На послетку је Бехо у очајању молио за помоћ и министра унутрашњих дела Петрала, подсећајући га на време, када га је бранио пред бирачима му, но и Петрал је морао одбити молбу Бехову. Сад листови париски жестоко нападају ове великодостојнике, називајући им поступак варварским. — Како је све пролазно на овоме свету! Некадашњем министру француске ни најбољи пријатељи не могу да испуне скромну очинску жељу. А париски „анђео доброте и лепоте“ отишао је пре неки дан на онај свет с раном у срцу, да му није било суђено, да још једаред види несретног оца свога.

Униформисани ђаци средњих школа. Земаљски школски савет у Галицији закључио је, да ђаци средњих школа тамошњих носе нарочито одело, које ће све ђаке изједначити међу собом. Аустријско министарство просвете је закључак овај одобрило, те ће исти закон о ношњи ђака средњих школа ступити у живот од године, што долази. А овако ће изгледати: капут угасито плав са високом јаком, сиве чојапе чакшире са шареним пругама са стране, на послетку плава капа, на којој ће бити извезена почетна слова од имена школе. Јаке ће бити сребрне и златне, — према врсти школе, у којој је ђак. Оваке хаљине стаће ђака од 24—40 форината. — Примећујемо, да су и у Русији ђаци средњих школа униформисани.

Новије вести.

Због владине црквене политике. Из Будимпеште стиже вест, да је опет један посланик на угарском сабору иступио из владине странке, због владине црквене политике. То је: Ернест Шпорзон.

Велика крађа на пошти. Из Брисела јављају, да је поштански чиновник Булоњ украо сав новац, који је ишао из Енглеске у Француску. Било је 500 новчаних писама у вредности од 20.000 фуната стерлинга (у нашем новцу преко 220.000 фор.).

Нов руски политички лист без претходне цензуре. Руски министар унутрашњих дела одобрио је излажење новог великог политичко-литерарног листа под именом „Рускій Голосъ“ без подвргавања претходној цензури.

Политичка ситуација у Србији. У недељу по подне стигао је у Београд краљ Милан. Министарство Грујићево дало услед тога оставку. У двору се држе савети са угледним личностима из свију партија. Говори се, да се краљ Милан помирио са Гарашанином. Још никако да се изађе из ове садашње замршености. Краљ пред више особа изјавио, да не мисли против устава поступати и да његове намере нису против радикала управљене. Састанак скупштине одгођен. Услове краља Александра и Миланове радикална странка, као противуставне, није могла примити, те сада краљ преговара са либералима и напредњацима, да коалиционо министарство склопе, и по неким вестима ови су се већ и погодили у заједничком програму.

Трговина.

Нови Сад, 11. јан. Пшеница прве каквоће 7 ф. 10 н. Пшеница средња 6 ф. 50—80 н. Пшеница лакша роба 6 ф. 50 н. Наполица 6 фор. —.— н. Јечам 5 ф. 30 н. Зоб 6 ф. 50 н. до 70 н. Нови у зрну кукуруз 4 ф. 10 н. Кукуруз у клипових 2 фор. 70—80 новч. Маст 48 ф. Сланина сува 50 ф., дебела паљена 52 ф. Све од 100 килограма.

Свињи угојени тешки .	38 н.
„ средњи . . .	36—37 н.
„ лаки	32 н.

Све од 1 килограма.

Теоци .	10—20 ф. по комаду.
Јагњци .	—·— ф. по пару.
Овци . .	8—12 ф. „

Стање воде под Новим Садом.

10. јануара било је 0·57 мет. а 11. јануара је било 0.58 мет.

*

Будимпешта, 8. (20.) јануара. Преглед недељног промета производа.

Жито. Са страних пијаца не може се ништа повољног јавити. Па и код нас је тражња све ране попустила, те је многа и у цени пала. За пшеницу је расположење било лабаво, јер се роба у вагонима журно нудила, што је млиновима дало повода да се од куповине уздржавају и тако су цене вагонској роби за 10—12½, а већим количинама за 7½—10 н. пале Прометано је 110.000 мц. а довезено 90.000 мц. Важне продаје биле су:

Потиско жито од 78—81 кгр. по ф. 7·50—90. Српско жито од 73·3 кгр. по ф. 6·45, од 74 кгр. по ф. 6·40, од 74·5 по ф. 6·57½.

Раж је у почетку од потрошача боље тражена и 5—7½ н. скупље плаћана. Доцније је тражња престала, услед чега је добивено опет натраг дато, тако, да после промета од 6000 мц. цене остају према прошлој недељи непромењене. Плаћало се према каквоћи ф. 5·60—80. Српска раж продана је по ф. 5·50 уцарињено.

Јечам домаћи слабо се довози, с тога је и боље продаван. Страни је живо прометан, те је више терета у зимском пристаништу по ф 4·75 до 4·97 тромесечно у транзито продано. За пролеће је такође један терет по ф. 4·85 тромесечно у транзито продан. Српска роба вреди ф. 5·60—5·80 уцарињено.

Зоб је имала тром промет, али су цене непромењене остале. Плаћало се према боји и чистоти ф. 6·70 до 7·20. Српска роба вреди ф. 6·40—80 уцарињена.

Кукуруз нови скочио у цени за 5 новч. и продаван је у Штајнбруху по фор. 4·50—55. Тако исто могло би се српски кукуруз продати уцарињен. За фебруар плаћано је 5 новч. више.

Термини хране закључени су: Узанц пшеница за пролеће ф. 7·43—44, за јесен ф. 7·63—65. Кукуруз за мај-јуни ф. 4·82—84, за јуни-август ф. 5·— до ф. 5·02. Зоб за пролеће ф. 6·80—82.

Продукти.

Шљиве. У почетку радња чврста, но како су после веће понуде са станица учестале, то није могло остати без уплива и цене су попустиле тако, да номинално бележимо: Босанске 120 ком. ф. 5·50 до 5·75, од 100 ком. ф. 6·75, од 85 ком. ф. 10·75. Српске узанц по ф. 4·50—62, од 100 ком. ф. 6·75, од 85 ком. ф. 10·75. Босанске меркантилне шљиве без гарантујућег броја комада, које се за Галицију траже, продане су по ф. 8·25—50 за 100 ком. За српске меркантилне шљиве нема питања, јер Америка не тражи.

Пекмез српски вреди ф. 12·50, а славонски ф, 13·50. — Све од 100 кгр.

*

Течај златног и сребрног новца
на будимпештанској берзи
од 9. (21.) јануара.

Дукати — — — — — —	5 ф. 90 н.
Наполеондори (20 франака) —	9 ф. 94 н.
Угарска златна рента — — —	117 ф. 30 н.
Аустријска златна рента — —	119 ф. 75 н.
Угарска крунска рента — —	94 ф. 60 н.
Аустријска крунска рента — —	— ф. — н.
Немачке држ. марке (од 100 мар.)	61 ф. 30 н.

Уредништву нашег листа стигло је на приказ:

MATICE SLOVANSKA. Sbornik najlepših povidek a novel slovanských, článkův a zprav o kulturněhistorických poměrech a úkolech slovanských. Majitel vidavatel a redaktor Karl Wolf. Ročnik II. 20. ledna 1894. Číslo 2. V Olomouci. Tiskem knižeci arcibiskupské knih a kamenotiskarny. (Matice Slovanska излази сваког 5. и 20. дана у месецу. Цена је на годину 2 фор. 50 нов. Адреса је: **Spravě Matice Slovanské v Olomouci).**

РАСПИС НАГРАДА.

Према одлуци главне скупштине расписује се поново из задужбине **Јована Остојића и жене му Терезије рођ. Зозукове** с роком до 31. децембра 1894 ове награде:

1. **„Историја српске књижевности за школу."** — Награда 100 дуката.
2. **„Историја Срба у Угарској од најстаријих времена до данас."** — Награда 100 дуката.
3. **„Расправа о Буњевцима"** за **„Летопис"**. — Награда 100 дуката.
4. **„Популарна естетика за одраслије Српкиње."** — Награда 50 дуката.
5. **„Историја српске школе у Аустро-Угарској монархији."** — Награда 50 дуката.
6. **„Историја српске православне цркве у Угарској."** — Награда 50 дуката.

Распис ових награда понављамо с тога, што до 31. децембра 1893. није стигло ни једно дело на те расписане награде.

Уједно се даје на знање, да је из главне скупштине расписана награда од 50 дуката за дело: **„Живот и рад Саве Текелије"** с роком до 31. децембра 1894.

Дела на расписане награде не могу писци шиљати под својим именом, него ваља да метну на делима својима какав натпис или знак. Име, презиме, карактер и место, где станује писац, ваља написати у особитом писму, писмо запечатити и обележити га оним знаком, који је с поља на самом делу.

Само ће се она писма отворити, на којима је исти знак, који се налази и на делима, којима се награда досуди. Остала ће се писма спалити.

Рукописи се не враћају.

Награда се издаје тек онда, кад писац поднесе дело наштампано, осим ако с „Матицом" о том што друго не уговори.

Награда се губи, ако писац не изда дело своје на свет за годину дана, а међу тим није што друго уговорио.

Писац је дужан од свога награђеног дела, кад изађе из штампе, уступити „Матици" 25 комада.

Награђене расправе штампају се најпре у „Летопису", а после остаје право и писцу и „Матици", да их могу прештампати и посебице.

Из седнице књижевног одбора „Матице Српске" у Новоме Саду 8. (20.) јануара 1894.

Потпредседник књижевног одељења:
А. Хаџић, с. р. **Др. Илија Огњановић**, с. р.
секретар.

ПОЗИВ
НА
XXI. БЕСЕДУ С ИГРАНКОМ,
коју приређују
УЧЕНИЦИ СРПСКЕ ВЕЛИКЕ ГИМНАЗИЈЕ
У НОВОМ САДУ
на дан св. Саве 14. (26.) јануара 1894.
У ДВОРАНИ КОД „ЈЕЛИСАВЕТЕ"
ЗА СВОЈЕ СИРОМАШНЕ САУЧЕНИКЕ.

УЛАЗНА ЦЕНА ОД ОСОБЕ 1 ФОР. А. ВР.

Добровољни прилози примају се са захвалношћу.

Улазнице се могу добити у све три овдашње српске књижаре и на дан беседе у вече на каси.

ПОЧЕТАК У 7 САХАТА У ВЕЧЕ.

РАСПОРЕД:

1. Увертира и Коло из „Јабуке" В. М. Миљковића, музика од Дубека, свира гимназиски свирачки збор.
2. „Хајдук Вељко у народним песама", сложио Мокрањац, пева гимназиски мешовити лик.
3. Уколебавка из Сметанина „Хубичке", уз пратњу гимназиског свирачког збора пева гимназиста Димитрије Секулић.
4. „Лаку ноћ!" од гимназисте Светислава Стефановића, дует од Дубека, уз пратњу гимназиског свирачког збора певају гимназисте Ђорђе Букинац и Секула Попов.
5. „Из моје домовине" (1. руковет), сложио Мокрањац, пева гимназиски мушки лик.
6. „Пред вечити мрак", драмски призор, написао Јован Грчић, приказују гимназисте Станко и Миленко Араницки.
7. „Весеље младости", сложио Лисински, уз пратњу гимназиског свирачког збора пева гимназиски дечји лик.
8. Арија из „Ренегата" Доницетија, уз пратњу гимназиског свирачког збора пева гимназиста Коста Натошевић.
9. Сељачки збор из Сметанине „Продане невесте", уз пратњу гимназиског свирачког збора, пева гимназиски мешовити лик.

КЊИЖЕВНЕ ВЕСТИ.

ПОЗИВ НА ПРЕТПЛАТУ.

Са дванаестим бројем навршује се прва година „Споменкова" живота.

„Споменак" је поникао у тој цељи, да пружа деци забаву и поуку, да у њима негује лепе врлине, да побуђује у њима осећаје према свему ономе, што је лепо и корисно, да их учвршћује у вери православној и да гаји у њима љубав према језику у народности српској.

„Споменак" ће гледати, да и у будуће остане веран својој намери, а настојаваће се, да све бољи и бољи буде, како би више користити могао уздници нашој, младој Српчади.

„Смоменак" се може поносити, да је имао сараднике и најзнатније наше књижевнике, чијим се радовима поносе и већи наши листови, што је за цело леп знак, да је „Споменак" побудио у њима пажњу према себи.

Захваљујући се овом приликом њима и свима, који су ме било материјано, било морално испомагали позивљем на претплату за 1894. год. на

„СПОМЕНАК"
ЛИСТ ЗА ЗАБАВУ И ПОУКУ СРПСКОЈ ДЕЦИ.

Лист ће излазити једанпут месечно и то 10. у овом облику, као што га овај лист показује а имаће сваки број 16 страна. Цена остаје иста, т. ј. на годину 1 ф. или две круне друге земље 2½ динара ма да ће ове године много више слика доносити.

Претплата нека се и сада шаље: **Вељку Константиновићу** учитељу **у Панчеву. Вересије нема.** Рукописи се шаљу уреднику; неплаћена и недоплаћена писма не примају се.

Издавајући овај позив, надам се, да ће моја браћа и пријатељи уложити труда око скупљања претплате, како би „Споменак" не само таворио се, него се унапређивао; стога молим свакога, да се заузме за „Споменак" а он ће му труд умети наградити.

Лист је свакако јефтин тако, да се нико неможе потужити. Та ни страни народи, који имају оваких листова многи, не дају по ту цену, као ми, ма да имају десет пута толико претплатника.

Баш с тога се и надам, да се неће наћи ни једнога места у којему се неће наћи по који ваљан скупљач, који ће бити вољан подстицати на претплаћивање, чинећи тиме родољубиву дужност.

Надам се, да ће стари претплатници остати верни и да ће се број њихов умножити; та, само кад би сваки себи ставио за задаћу, да једног претплатника нађе, „Споменак" би добио двоструки број претплатника, али би и он двоструко лепше мирио.

Претплата молим да се што пре пошље, како би се знало у колико примерака да се лист штампа.

Имамо све бројеве од прошле године.

У Панчеву пред Божић 1893.

Иван Мартиновић,
власник, издавач и уредник „Споменка."

ЈАВНА ЗАХВАЛА.

Подписани у име своје и целе уцвељене породице и сродника овим се врло лепо захваљује српско-православном свештенству из места и околине, као преч. г. Јовану Бороти окружном проти, који нам је при опелу нашег незаборављеног и драгог покојника Ђорђа Петковића трговца и грађанина старо-бечејског, лепу и утешну реч изговорио, те нам велики бол у неколико ублажио; домаћем пароху г. Александру Поповићу, г. Јовану Степановом и Ивану Јелчићу, г. Панти пл. Поповићу из Петрова Села и Партенији Сивчевом из Турског Бечеја, који су при спроводу чинодејствовати изволели; српској црквено-певачкој дружини старо-бечејској за појање при опелу,; на положеним венцима српској правосл.-црквеној општини старо-бечејској, као своме потпредседнику; политичној општини ст.-бечејској као своме многогодишњем представнику, ст.-бечејској добровољној ватрогаској дружини као своме главном заповеднику; бачко-потиској штедионици као своме управном члану, ватрогасним дружинама: Новосадској, Сенћанској и Мохолској; кумовима: г. др. Арону пл. Војновићу, Светозару Соколовићу; рођацима и добрим пријатељима: Пери Трбићу, Стевану Свирчевићу, Емилу Лозановом и Гези Хердогу. Захваљује се даље калвинској црквеној општини ст.-бечејској на звоњењу при погребу, и напослетку свима осталим пријатељима и свеколиком грађанству, који су милог нам покојника до вечне куће испратили!

У Ст. Бечеју, 31. децембра 1893. године.

Неутешни посинак
Павле Петковић,
с породицом и родбином.

✝

Свима пријатељима, друговима и знацима јављамо прежалосну вјест да је наш мили отац односно тест и деда

поп ПРОКА МИЛАДИНОВИЋ
парох

након дводневног боловања, дана 4. јануара 1894. у својој 78-ој години у вјечност се преселио.

За милим и незаборављеним покојником тугује и оплакује ожалошћена породица.

У Боботи, 8. јануара 1894.

Вида Марковић, Емица Мојсиловић кћери, Иван Марковић, Милош Мојсиловић зетови, Милан, Зорица и Златица Мојсиловић унучади.

ПОЗИВ
у свечану седницу књижевног одељења
„МАТИЦЕ СРПСКЕ".

Позивају се сва господа чланови књижевног одељења, господа чланови „Матице Српске" и остала поштована публика, да изволе доћи **у свечану седницу књижевног одељења,** која ће бити **О СВ. САВИ** у петак 14. (26.) јануара о. г. у 3½ сахата после подне у дворани „Матице Српске".

У тој свечаној седници говориће члан књижевног одељења **г. Александар Сандић: „О прослави четиристогодишњице штампе српске".**

У Новом Саду 6. (18.) јануара 1894.

Председник „Матице Српске":
Милош Димитријевић, с. р.
кр. саветник.

ОГЛАСИ.

Памучарска и српско платнарска трговина
ЈОВАНА Т. ЧАВИЋА
У НОВОМ САДУ
потребује спомоћника, вична тој струци. Ступити може одма. 2—2

За моју гвожђарску трговину, требам једног старијег добро извеђбаног и једног млађег помоћника. Шпецерајској струци и контоарском послу вешти имају првенство.

Н. Ђуришић
1—3 Рума.

ГВОЖЂАРСКА РАДЊА
МИЛАНА ЖИВАНОВИЋА
У РУМИ
потребује једног млађег помоћника и шегрта из добре куће. 1—3

GESCHÄFTS ÜBERGABE.

Wir sind geneigt unser am hiesigen Hauptplatze guten Posten seit 25 Jahren bestehendes

Mode Manufacturwaaren Geschäft

samt Local und Stelagen anderer Geschäfte halber unter günstigen Modalitäten zu übergeben. Bewerber wollen sich direkt an uns wenden.

Leonora Fürst & Söhne
1—3 Illok (Syrmien).

ШПЕЦЕРАЈСКА ТРГОВИНА
РАДИВОЈА НИКОЛАЈЕВИЋА
У МИТРОВИЦИ 2—3
потребује једног млађег помоћника.

ЗА СТАРЕ И МЛАДЕ ЉУДЕ!
ПРЕПАРАТИ ЗА ОПОРАВЉЕЊЕ
ГЛАВНОГ ШТАБНОГ ЛЕКАРА
Дра МИЛЕРА

употребљују се већ много година са изванредним успехом против свију **нервних болести,** које су постале услед **нервног растројства** (тајних греха из младости) и т. д, а за којима долазе као последице **душевна и телесна малаксалост.** Нарочито важи као опробано, опорављајуће средство против **импотенције.** — Цена им је заједно са потанким лечничким упутством о употребљивању 3 фор. 10 нов. а за оне, којима се поштом шаље, 25 нов. за омот.

Једино главно стовариште, где се уједно и производи, јесте: **St. Georgs-Apotheke, Wien V/2 Bezirk, Wimmersgasse Nr. 33.**, камо треба упућивати све писмене наручбине. 6—37

РУМСКА ШТЕДИОНИЦА.

Овим се најучтивије позивају п. н. деоничари румске штедионице на

XXI. РЕДОВНУ ГЛАВНУ СКУПШТИНУ

која ће се у четвртак 3. (15.) фебруара т. г. у 8 сати пре подне у друштвеним просторијама обдржавати.

ДНЕВНИ РЕД:

1. Избор два члана за оверовљење скупштинског записника.
2. Избор испитача за одостоверење учињених избора.
3. Подношење закључног рачуна са извештајем управе и надзорног одбора, определење дивиденде и давање опроснице часништву.
4. Предлози управе.
5. Избор председника, подпредседника као и 10 чланова управе, надзорног одбора од три члана и два заменика.
6. Предлози деоничара, који се на основу заводских правила 4 дана пре главне скупштине писмено поднети имају.

РУМА, 9. јануара 1894. по нов.

Председник:
Др. АНТ. БОГДАНОВИЋ, с. р.

§. 114. наших правила гласи: У главној скупштини могу сви чланови штедионице учествовати, који су као такови пре сазива скупштине у друштвеној књизи као деоничари уписани, и који су своје деонице на два дана пре главне скупштине у друштвену благајницу предали, те су за то улазницу, са којом се број њихових деоница потврђује, примили. 1—1

Власник: Славко Свет. Милетић. **За уредништво одговара: Милан Поповић.** **Српска штампарија дра Свет. Милетића у Новом Саду.**